

GESCHIEDENIS VAN DE GEMEENTE

Grondgebied en ligging

De gemeente Ohé en Laak heeft altijd behoord tot de groep zeer kleine gemeenten in Nederland. Op 1 januari 1940 telden de kernen Ohé en Laak met de buitengebieden in totaal 584 inwoners, op een oppervlakte van 450 hectare. Industrie was niet voorhanden, de bevolking bestond voor het overgrote deel uit agrariërs. De ligging van de gemeente was van oudsher tamelijk geïsoleerd te noemen: aan de westzijde stroomde de rivier de Maas die tevens de rijksgrens vormde, en aan de oostzijde liepen de Oude Maas en het Julianakanaal. Ten noorden van het aangrenzende Stevensweert stroomden Maas en Julianakanaal samen, ten zuiden van Ohé en Laak maakte de rivier een zodanige bocht dat zij het kanaal bijna raakte. Ohé en Laak en Stevensweert zijn om hun ligging als “het Eiland in de Maas” betiteld. Het grondgebied van de gemeente bestond uit een markant cultuurlandschap met enkele monumentale gebouwen, waaronder kasteel Hasselholt en de ruïne van kasteel Walborch, oude dijken en veldwegen waarvan de loop tot in de Middeleeuwen terugging. De bebouwing was lintachtig. Dit landschap is in de periode 1960-1990 totaal van aanzien veranderd door de grootscheepse ontgrindingen in het gebied. Ohé en Laak ontwikkelde zich tot een recreatiegemeente met een camping, stranden en jachthaven.

Oorlog en wederopbouw

De meidagen van 1940 kwam de gemeente ongeschonden door. Er was geen schade aangericht en in juni bleken alle dienstplichtige militairen weer veilig te zijn thuisgekomen. De verbinding met Echt was door het opblazen van de brug over het Julianakanaal tijdelijk gestremd. De ellende die de oorlog met zich meebracht, ging grotendeels aan Ohé en Laak voorbij, al zullen de inwoners slechte tijden hebben gekend. Toen het Engelse bevrijdingsleger in het najaar van 1944 naderde, kwam de gemeente in de gevechtlinie te liggen. De bevolking kreeg van de Duitsers opdracht om te evacueren. De gevechtshandelingen leidden tot de verwoesting of beschadiging van vier woonhuizen, zes boerderijen en het kerkgebouw.

In de periode van wederopbouw na de oorlog werd het herstel van de aangerichte schade met hulp van de provincie ter hand genomen. In de eerste jaren veranderde er nog niet zoveel. Uit de antwoorden op de vragenlijst van de Provinciale Planologische Dienst, die in 1950 was rondgestuurd, bleek dat het leven in Ohé en Laak nog grotendeels hetzelfde was gebleven: de bevolkingsgroei volgde een natuurlijk patroon, er waren geen boerderijen bijgekomen of afgegaan, er waren geen gronden onttrokken aan de landbouw, er was geen sprake van enige industriële bedrijvigheid, noch van handelsactiviteiten op enige schaal. Op dat moment vonden 119 van de 130 gezinnen in de gemeente een bestaan in de agrarische sector. In de jaren vijftig was er sprake van een vertrekoverschot. In de periode 1950-1960 nam de bevolking toe met zes personen tot 635 inwoners in 1960¹. De geringe groei hing volgens het gemeentebestuur mogelijk samen met het ontbreken van bestaansmiddelen.

In 1976 telde de gemeente 742 inwoners. Dit betekende dat de bevolkingsgroei sterk was achtergebleven bij het gemiddelde in de provincie Limburg². Als redenen hiervoor zag men de sterk excentrische ligging van het Eiland in de Maas. Het uiterwaardenlandschap was door de voortdurende ontgrindingen veranderd in een ‘gatenkaas’, waardoor landbouwgronden verloren waren gegaan. De voornaamste bestaansbron van de bevolking, de landbouw, nam hierdoor in betekenis af. Toch was op

¹ Zie inv. nr. 405.

² Zie inv. nr. 413.